

นักส่งเสริมการเกษตรกับการขับเคลื่อน

ตลาดนำการผลิต

กุญแจสร้างความมั่นคงสู่เกษตรกร

บทบาทของนักส่งเสริมการเกษตรในปัจจุบันมิได้จำกัดอยู่เพียงการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตร แต่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมโยงเครือข่ายทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตและจำหน่ายสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

“Sustainable Agriculture”

Context

- ✓ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกผักปลอดภัยบ้านหนองไ้ม้งามตำบลทุ่งบัว อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม มีสมาชิก 18 คน ผลิตพืชผักและผลไม้ GAP ตามคำสั่งซื้อล่วงหน้า 3 เดือนที่ได้กำหนดชนิดพืช ปริมาณ และราคา (เกษตรกรผู้เป็นกำหนด) ไว้กับฝ่ายโภชนาการ โรงพยาบาลนครปฐมและโรงพยาบาลกำแพงแสน เพื่อผลิตอาหารให้กับผู้ป่วย รวมทั้งผู้ป่วยที่ให้อาหารทางสายยาง และบุคคลากร
- ✓ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกษตรกร ผู้แทนจากโรงพยาบาล และนักวิชาการเกษตร ในงานการส่งเสริมการเกษตรของสำนักส่งเสริมและฝึกอบรม กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถสรุปการทำงานส่งเสริมการเกษตรในบทบาทของผู้จัดการความรู้ผู้พัฒนาเกษตรกร ผู้ประสานงานเครือข่ายพร้อม ทั้งบูรณาการกับแนวคิด “ตลาดนำการผลิต” (Demand driven Agriculture) เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและสร้างความมั่นคงทางรายได้ของเกษตรกร อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมโลกส่งผลให้เกษตรกรไทยต้องเผชิญกับความท้าทายด้านการผลิตและการตลาด นักส่งเสริมการเกษตรจึงมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ วิชาการ เทคโนโลยี และนโยบายสู่การปฏิบัติของเกษตรกร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจฐานตลาด

นักส่งเสริม การเกษตร

Agricultural Extension

✓ ผู้สร้างกระบวนการส่งเสริม เกษตรกรแบบมีส่วนร่วม

วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการร่วมกับเกษตรกร
การวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
การติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแนวทางปฏิบัติ

✓ ผู้พัฒนาเกษตรกรเชิงศักยภาพ

จุดมุ่งหมายมิใช่เพียงการเพิ่มผลผลิต แต่เพื่อพัฒนา
เกษตรกรให้ “คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง”

✓ ผู้สร้างการทำงานเชิงระบบ

มองการเกษตรในลักษณะห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่การผลิต
การแปรรูป จนถึงการตลาด เพื่อสร้างรายได้และความมั่นคง
แก่เกษตรกร

✓ ผู้ประสานความรู้

ประสานการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี โดยใช้
กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การสาธิต การฝึก
อบรม และการทำงานกลุ่ม เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและสามารถ
นำไปปรับใช้ได้จริง

Working Principle

- PARTICIPATORY PROMOTION PROCESS
- POTENTIAL DEVELOPE
- SYSTEMATIC WORK
- COORDINATOR

แนวคิด “ตลาดนำการผลิต”

✓ หลักการ

“ผลิตสิ่งที่ตลาดต้องการ ไม่ใช่ผลิตแล้วค่อยหาตลาด” เป็นการ
เปลี่ยนผ่านจาก Supply-driven สู่ Demand-driven

✓ กระบวนการทำงาน

1. วิเคราะห์ตลาด : ศึกษาความต้องการ แนวโน้มราคา และมาตรฐานสินค้า
2. วางแผนการผลิต : กำหนดชนิด ปริมาณ คุณภาพ และระยะเวลา
3. การจัดการผลผลิต : รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อต่อรองราคา ลดต้นทุน
และควบคุมคุณภาพ
4. การเชื่อมโยงธุรกิจ : ประสานผู้ประกอบการ โรงแปรรูป และห้างค้าปลีก

✓ ประโยชน์ของตลาดนำการผลิต

1. ลด ความเสี่ยงจากผลผลิตล้นตลาดและราคาตกต่ำ
2. สร้าง รายได้ที่ยั่งยืนต่อเนื่อง
3. ส่งเสริม การทำเกษตรพันธสัญญาและเครือข่ายเกษตรกร
4. ยกระดับ มาตรฐานสินค้าเกษตรสู่การแข่งขันในตลาดโลก

นักส่งเสริมการเกษตรในบทบาทการขับเคลื่อน

ตลาดนำการผลิตสู่เกษตรกร

1. นักส่งเสริมในฐานะผู้จัดการความรู้ตลาด

รวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูล
ตลาด เพื่อช่วยเกษตรกรวางแผนการผลิต
ให้สอดคล้องกับความต้องการ

**GROW
TO
SELL**

2. นักส่งเสริมในฐานะผู้สร้างความเข้มแข็ง ให้เกษตรกร

ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่มเกษตรกร
รวมถึงพัฒนาเกษตรกรให้มีทักษะด้านการตลาดและ
การบริหารจัดการแบบ Grow to Sell

3. นักส่งเสริมในฐานะตัวกลางเครือข่าย (Linkage Agent)

ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐ
ภาคเอกชน สถาบันการเงิน และนวัตกรรมใหม่ ๆ

DOWNLOAD

สรุป

นักส่งเสริมการเกษตรเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อน
แนวคิด ตลาดนำการผลิต ไปสู่การปฏิบัติจริง การทำงานที่มี
ประสิทธิภาพจะช่วยให้เกษตรกรสามารถผลิตสิ่งที่ขายได้ ไม่เพียง
แต่เพิ่มผลผลิต แต่ยังสร้างรายได้ที่มั่นคง และยกระดับคุณภาพ
ชีวิต การประสานระหว่างแนวคิดการส่งเสริมการเกษตรกับตลาดนำ
การผลิตจึงถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาเกษตรไทยสู่ความ
ยั่งยืนและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก

